

ZMOS sa opätovne prihlásilo ku konsolidácii verejných financií

(09.10.2012; Obecné noviny; č. 41, s. 1, 2; OLACH Bohumil)

V Bratislave sa 27. septembra stretla väčšina členov Rady ZMOS na svojom vopred neplánovanom zasadnutí, aby posúdila návrh rozpočtu verejnej správy na rok 2013 a jeho očakávané dopady na rozpočty miest a obcí.

Na prvej časti zasadania jeho účastníci privítali aj ministra financií SR Petra Kažimíra, ktorý ich prišiel osobne informovať o stave príprav štátneho rozpočtu na r. 2013 v nadväznosti na potrebnú konsolidáciu verejných financií súvisiacou s úlohami znížiť do konca roku 2013 deficit verejných financií SR na 3 %.

Minister Kažimír informoval Radu ZMOS aj o celkovej ekonomickej a finančnej situácii v Európskej únii, ktorú označil za napätú. Najdôležitejšou vecou pre krajiny EÚ, a teda aj Slovenska, je schopnosť si požičať. Oproti predpokladom predchádzajúcej vlády je súčasná vláda konfrontovaná s potrebou nájsť ďalších 380 mil. eur, preto sa obracajú aj na samosprávu, aby prispela k potrebnej konsolidácii financií. "Neprichádzame s návrhom zákona, ktorý by vám zobral príjmy, ale s prosbou, aby ste čo najviac prispôsobili svoje výdavky v tomto a budúcom roku a tak pomohli v tejto ťažkej situácii," povedal P. Kažimír. Aj keď nemá rád plošné škrtanie výdavkov, je nútený, podľa neho naposledy, škrtnúť desať percent bežných výdavkov každému rezortu štátu. P. Kažimír vysvetlil aj to, prečo vláda nestihla splniť uznesenie vlády o audite kompetencií a financií na kompetencie vo verejnej správe. Bola zaťažená toľkými neodkladnými aktuálnymi úlohami, že to fyzicky nebolo možné. Od auditu však neodstupujú a považujú ho naďalej za potrebný.

Potom sa dostali k slovu členovia Rady ZMOS, ako prvý Jozef Dvonč, jeho predseda. Zrekapituloval postoje ZMOS ku krízovým ťažkostiam Slovenska. Pripomenul ústretovosť samosprávy reprezentovanej ZMOS už pri prijímaní spoločného memoranda s predchádzajúcou vládou R. Fica na prvé krízové roky 2008 a 2009. Odkedy sa ZMOS a samospráva neustále zaoberá problémami, ktoré vyvoláva krízové obdobie, okrem iného sa prihlásili aj k zákonu o rozpočtovej zodpovednosti, mali spoločné rokovanie s novou vládou a od vlaňajšieho mimoriadneho snemu ZMOS udržiavajú v každom prípade partnerské vzťahy s vládou. Aj toto zasadanie za účasti ministra financií je toho dôkazom, samospráva chce byť komplexne informovaná takpovediac z prvej ruky. Zároveň sa ZMOS v záujme samosprávy usiluje presadiť určité návrhy a opatrenia, ktoré by umožnili mestám a obciam prežiť tento i budúci rok.

J. Dvonč informoval členov rady o predchádzajúcich rokovaniach predstaviteľov ZMOS so zástupcami vlády i s ministrom financií. Ocenil, že vláda chce situáciu vo verejnej správe stabilizovať až dovedy, kým sa nezačne diskusia o usporiadaní novej správy štátu, čo sa v koncovke dotkne aj samosprávy. Pripomenul potrebu riešiť iným spôsobom výber dane z nehnuteľností, ktorá patrí samospráve. Poznamenal tiež, že ZMOS sa pridrižiava princípu, podľa ktorého štát je samospráva, obe zložky správy sú na jednej lodi. Vyzval všetkých činníkov samosprávy, nech sú na akomkoľvek poste - v ZMOS, v národnej rade či iných inštitúciách - aby "držali" samosprávu nad vodou a pomohli jej, ako sa dá.

Podpredseda ZMOS a starosta Petržalky Vladimír Bajan upozornil na dôležitosť legislatívnych návrhov ZMOS, ktoré sa nachádzajú v materiáloch pripravených na zasadanie rady, lebo po ich schválení v zákonoch by mohli zvýšiť príjmy samosprávy. Dôležité je podľa neho to, aby sa prijali tie zákony a ich novely, na ktorých je postavený štátny rozpočet na budúci rok. Apeloval na starostov a primátorov, aby strážili všetko, čo by hrozilo pridaním nových úloh samospráve. Upozornil, že niektoré navrhované úlohy nemožno samospráve uložiť plošne, ale diferencovane. Napr. to, čo môžu zvládnuť väčšie mestá, nemusia zvládnuť menšie samosprávy.

Jozef Trstenský, primátor Nového Mesta n/V uviedol, že pokiaľ samospráva nebude mať poriadne vlastné finančné nástroje, nebude silná. A pripomenul nedávnu minulosť, keď exministromi I. Miklošovi neprešiel mix daní na financovanie samosprávy, presadil zníženie percenta príjmov samosprávy z dane fyzických osôb. Na požiadavku ministra, aby samosprávy znižovali výdavky uviedol, že samospráva konsoliduje svoje financie už viac rokov, lebo veď iné ani nemôže robiť, keď nemá dost príjmov, okrem tých miest či dedín, ktoré ešte majú čo predať alebo si môžu požičať. A výdavky? Podľa J. Trstenského sú bežné výdavky limitované bežnými príjmami, ale samospráva v šetrení nezaostáva za štátom, naopak - z hodnoverných podkladov zo začiatku roka možno vyčítať, že za roky 2009 až 2011 štát zvýšil svoje výdavky o 31 % a samospráva iba o 9 %. Podľa neho si tiež treba uvedomiť, že mesto, to nie je len jeho mestský úrad, ale je v ňom veľa inštitúcií a podnikov, v ktorých sa podobne ako lekári a učiteľia tiež dožadujú zvýšenia miezd, preto tam o úsporách ťažko hovoriť.

Primátor Turzovky, predseda sekcie financovania a informatiky Rady ZMOS Miroslav Rejda ocenil

prítomnosť ministra financií na ich rokovaní, ktoré sa uskutočňuje symbolicky, až na pár dní presne rok po mimoriadnom sneme ZMOS 2011. Podľa neho samospráva doteraz konsolidovala verejné financie stopercentne - vlani na konsolidáciu obetovala 100 mil. eur. Pritom sa však stáva, že občan žiada nejakú základnú samosprávnú službu, ale samospráva to nevie zvládnuť. Samospráva stále stráca pri čerpaní eurofondov pre dlhé meškanie preplácania uskutočnených projektov a nevyhnutnými preklenovacími úvermi "živí" banky. M. Rejda má pocit, akoby sa táto vláda nemala chuť pustiť do prípravy auditu kompetencií, napriek tomu, že samospráve stále pribúdajú nové a nové. Na kapitálové výdavky podľa neho nemožno siahnuť.

Aj primátor Moldavy n/B István Zachariaš zdôraznil, že samospráva nezačína šetriť a konsolidovať financie iba teraz. Všetky vlády doteraz samosprávu vyzývali k úsporám, ale kde šetriť dnes? Už ani eurofondy nemôže každý využívať, pretože nemá prostriedky na kofinancovanie a bojí sa, aby sme EÚ nemuseli vracať peniaze. Podľa neho treba nevyhnutne urobiť inventarizáciu kompetencií, ak sa neurobí, nemáme sa o čom baviť, povedal doslovne. Samospráva nevyhnutne potrebuje materiál, kde bude jasne napísané, čo konkrétna kompetencia znamená a čo stojí. Treba sa tiež zamyslieť nad službami - ktoré sú a v akom rozsahu potrebné. Napr. načo musí samospráva robiť trojročné programové rozpočty, keď už na druhý rok ich treba meniť, pre menšie samosprávy je to nadmerná byrokracia. Treba zrušiť nepotrebné služby a zbytočnú agendu, dodal I. Zachariaš.

Primátor Senice a predseda sekcie školstva, mládeže športu a vzdelávania Rady ZMOS Ľubomír Parížek navrhol ministrom, že ak sa má zvyšovať rozpočet pre školstvo, malo by sa tak stať formou zvýšenia normatívu na žiaka. A v súvislosti s rastom nezamestnanosti by považoval za prínosné dať obciam toľko peňazí, aby mohli vytvárať umelú zamestnanosť a nezamestnaní nestrácali pracovné návyky.

Na diskusiu zareagoval minister financií Peter Kažimír. Povedal, že nemá takú moc, aby mohol všetko vyriešiť a zabezpečiť, ale že samospráva nemá na rokovaní vlády väčšieho spojenca, ako je on a ministerstvo financií. Nemôže však za všetko, čo urobila jeho kolegovia 7. vlády. Platí ústavný zákon o tom, že nemôžu na samosprávu prechádzať nové kompetencie a na MF SR to rešpektujú. Treba podľa neho zosumarizovať veci, ktoré treba meniť a nie sú priamo závislé od peňazí. Nesmieme sa na Slovensku dostať do situácie Grécka, ale už aj Španielska, kde štát už priamo samospráve diktuje, akú úsporu má dosiahnuť. O konkrétnych požiadavkách samosprávy musí ZMOS hovoriť s konkrétnymi ministrami. Vo vláde nechcú meniť vzorce súčasného financovania samosprávy, ale nemôžu jej ani sľubovať, že jej dajú mimoriadne dotácie. Štát pôjde tento a budúci rok vo výdavkoch na úrady o 10 % dole s bežnými a 5 % s mzdovými výdavkami. "Od samosprávy chceme len to, aby znížila svoje výdavky na úrady. V malých obciach možno postačí tieto výdavky iba zmraziť. Teraz je však pravý čas, aby sa všetky otázky a návrhy dali na jednu hromadu," dodal na záver minister financií Peter Kažimír. Rada ZMOS po jeho odchode pokračovala v rokovaní a diskutovala o tom, aký postoj zaujať vo svojom uznesení k navrhovanej sume štátneho rozpočtu pre samosprávu. Prevládali hlasy, že netreba silou-mocou bojovať o jej zvýšenie, pretože to vláda v súčasnej napätej finančnej situácii aj tak nie je schopná splniť. Primátor J. Trstenský to trefne pomenoval, že "v danej situácii moc nenavyskakujeme!" Treba sa však upriamiť na uskutočnenie auditu kompetencií a také možnosti legislatívnych úprav, ktoré môžu priniesť alebo ušetriť samospráve peniaze (viď materiál zo zasadania Rady ZMOS na stranách 4, 5 a 6, v ktorom sú legislatívne návrhy ZMOS).

Rada ZMOS po prerokovaní bodu rôzne prijala uznesenie, z ktorého podstatnú časť uverejňujeme na tejto istej strane Obecných novín.